

Katedra praktické teologie ETF UK
ve spolupráci s Pražským a Poděbradským seniorátem ČCE
zve na konferenci se zahraničním hostem

Člověk na hranicích života a víry

Duchovní a rituální doprovázení přechodů v životě

8. listopadu 2022

Praha 1, ETF UK, Černá 9, velká posluchárna

Mezní situace jsou běžnou součástí života každého člověka. Zakoušíme je, když dospíváme, vstupujeme do manželství, narodí se nám dítě, zápasíme s těžkou nemocí, ztratíme někoho blízkého... Nebo i tehdy, když se rodí naše víra. V takových situacích obzvlášť potřebujeme podporu a doprovázení druhých. Konferenční příspěvky nabídnou rozmanité pohledy na duchovní a rituální doprovázení lidí, kteří se ocitají na hranicích života a víry.

Program

9.30-9.40 Jan Roskovec: Zahájení

9.40-10.40 Christian Albrecht: Doprovázení v situacích životních zlomů. Současná církevní kazuální praxe (německy s českým překladem)

10.40-11.10 Diskuse

11.10-11.30 Přestávka na kávu

11.30-11.50 Pavel Kolář: Rituál. Přínosy a meze užití konceptu rituálu v liturgice

11.50-12.10 Tabita Landová: Křest není cílová páska, ale startovací bloky. Současná praxe a interpretace křtu v ČCE

12.10-12.30 Diskuse

12.30-13.30 Polední přestávka

13.30-13.50 Monika Ulrichová: Může onkologické onemocnění přinést do života něco pozitivního? (Síla logoterapie při doprovázení umírajících)

13.50-14.10 Ondřej Macek: Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš (Gn 32,27). Požehnání v duchovní péči

14.10-14.30 Jana Hofmanová: Pohřební bohoslužby a osobní příběh člověka

14.30-15.00 Diskuse

15.00 Zakončení

Anotace a medailony přednášejících

Doprovázení v situacích životních zlomů: Současná církevní kazuální praxe

Evangelické církve od svých počátků křtily, konfirmovaly, oddávaly a pohřbívaly. Teprve v posledních letech se však ukázalo, jak velkou šanci tyto obřady představují. Kazuálie nabízejí příležitosti oslovit lidi, které by jinak nebylo snadné zasáhnout, a v čase existenciálních otřesů otvírají pohled na život ve světle křesťanské perspektivy. Kazuálie se tak stávají prototypem základního úkolu církve, kterým je doprovázet lidi v mezních situacích jejich života.

Prof. Dr. Christian Albrecht vyučuje praktickou teologii na evangelické teologické fakultě v Mnichově.

Rituál: přínosy a meze užití konceptu rituálu v liturgice

Koncept rituálu, rozpracovaný zejména na půdě etnografie a kulturní antropologie, se od 80. let minulého století stále výrazněji uplatňuje i v liturgice. Přední americký antropolog Ronald L. Grimes, který vytvořil významnou teorii rituálu, se dokonce aktivně podílel na tvorbě rituálních kompetencí katolického duchovenstva, které mělo přispět k úspěšnému přijetí nových obřadů v církvi po II. vatikánském koncilu. V současné době je liturgika pod silným vlivem rituálních studií (ritual studies) a koncept rituálu v ní hraje klíčovou roli. Přispěl ke vzniku nového oboru, liturgické etnografie. Ve svém příspěvku uvedu některá rizika spojená s nekritickým užíváním toho konceptu v liturgice, zdůrazním jeho heuristickou hodnotu a zdůvodním nenahraditelnost pojmu „liturgie“ pro teologickou reflexi symbolického jednání církve.

Mgr. Pavel Kolář, Th.D. vyučuje na HTF UK praktickou teologii a oborovou didaktiku, působí jako farář Církve československé husitské.

Křest není cílová páska, ale startovací bloky: Současná praxe a interpretace křtu v ČCE*

Křest je základním iniciačním obřadem všech křesťanů. Zpečetuje spojení člověka s Kristem a začleňuje do Kristovy církve. Jak tomu odpovídá křestní praxe v ČCE? Není křest jen okrajový rituál, který se chvatně odehraje během nedělních bohoslužeb a na který si pak už nikdo nevzpomene? Příspěvek představuje některé výsledky empirického výzkumu o křtu v ČCE, provedeného v r. 2022. Zaměřuje se na otázky, jak farářky a faráři pojmají přípravu na křest i samotný křestní obřad, jak propojují biblicko-teologické pojetí křtu s životním příběhem křtěnce a v čem spatřují úskalí i šance současné křestní praxe.

Doc. Tabita Landová, Ph.D. vyučuje praktickou teologii na ETF UK.

Může onkologické onemocnění přinést do života něco pozitivního? (Síla logoterapie při doprovázení umírajících)

Zrození a umírání jsou zastřena tajemstvím. Jestliže nastal v oblasti zrození velký posun od aplikování medicínských postupů k zachování přirozenosti tohoto procesu, měli bychom v podobných změnách volat také v souvislosti s umíráním a smrtí. Když lidé umírají, sami ukazují, jak málo záleží na tom, kolik vydělají peněz, jaké majetky koupili a jaké postavení měli. Ze zkušenosti s umírajícími lidmi, v mnoha případech, vyplývá, že lidem záleží hlavně na vztazích. Příspěvek je zaměřen na zkušenosti s doprovázením umírajících.

Monika Ulrichová, Ph.D. působí jako akademička na ETF UK a rovněž existenciální psychoterapeutka.

Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš (Gn 32, 27): Požehnání v duchovní péči*

Po čem to tak Jákob touží, že se kvůli tomu nechá i zmrzačit? Kdo, jak, komu, proč žehná? Jaký je rozdíl mezi požehnáním, modlitbou či přáním? Jak žehnal Martin Luther a jak babička Boženy Němcové? Cílem příspěvku bude představit požehnání jako možnou součást pastoračního rozhovoru.

Ondřej Macek, Ph.D. působí jako farář ČCE v Brně. Na ETF UK učí náboženskou pedagogiku a duchovní péči.

Pohřební bohoslužby a osobní příběh člověka*

Pohřební bohoslužby jsou obřadem, při němž liturgická a homiletická praxe často významným způsobem vystupují za hranice církevního prostředí. Faráři a farářky se potýkají s úkolem, jak zprostředkovat srozumitelné rozloučení v rámci evangelické bohoslužby orientované především na kázání a biblickou zvěst, která přitom mnohým účastníkům obřadu není vlastní. Jakým způsobem uchopit biblický text a jakou roli při tom v rámci rituálu hraje individuální příběh zesnulého(ho)? Jak vstoupit do situací, v nichž se těžko hledají navazující body a kde chybí odpovědi? Příspěvek čerpá z praxe farářů a kaplanů ČCE v posledních letech.

Mgr. Jana Hofmanová, farářka ČCE a vědecká pracovnice na katedře praktické teologie ETF UK.

* Označené příspěvky vznikly v rámci projektu „Přechodové rituály v českém protestantismu“ (GAČR 22-03932S).

Obrázek na titulní stránce:
František Janoušek: Milosrdný Samařan (1933)